

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.10.2003, sp. zn. 29 Odo 106/2001, ECLI:CZ:NS:2003:29.ODO.106.2001.1

Číslo: 49/2004

Právní věta: Pro úvahu, zda jednání konkrétního subjektu je jednáním v hospodářské soutěži (§ 44 odst. 1 obch. zák.), není rozhodné, že jde o podnikatele, nýbrž to, zda šlo o jednání uskutečněné za účelem soutěžního záměru, a nikoli záměru jiného. Je-li pravdivá informace o výši splatného, leč dosud neuhrazeného závazku dlužníka zveřejněna soutěžitelem za účelem zajištění plurality věřitelů pro účely podání návrhu na prohlášení konkursu, nejde o zlehčování ve smyslu ustanovení § 50 obch. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.10.2003

Spisová značka: 29 Odo 106/2001

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Hospodářská soutěž

Předpisy: § 44 odst. 1 předpisu č. 513/1991Sb.
§ 50 odst. 1 předpisu č. 513/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

V r c h n í s o u d v P r a z e r o z s u d k e m z e d n e 2 6 . 4 . 2 0 0 0 p o t v r d i l r o z s u d e k z e d n e 1 4 . 1 0 . 1 9 9 8 , j í m ŝ K r a j s k ý o b c h o d n í s o u d v P r a z e z a m í t l ŝ a l o b u o z a p l a c e n í č á s t k y 2 0 0 0 0 0 0 0 K č a o t o , a b y ŝ a l o b c i b y l o p ř i z n á n o p r á v o z v e ř e j n i t r o z s u d e k n a n á k l a d y ŝ a l o v a n é h o . O d v o l a c í s o u d - v y c h á z e j e z e s k u t k o v ý c h z j i š t ě n í s o u d u p r v n í h o s t u p n ě - p ř i s v ě d č i l j e h o z á v ě r u , ŝ e j e d n á n í , z n ě j ŝ ŝ a l o b c e u s u z o v a l n a e x i s t e n c i u p l a t n ě n é h o n á r o k u (z v e ř e j n ě n í ú d a j e , ŝ e p o z d ě j š í ú p a d k y n ě I . , s p o l . s r . o . , n e u h r a d i l a ŝ a l o v a n é m u k u p n í c e n u z e s m l o u v y o p r o d e j i č á s t i s t á t n í h o p o d n i k u E . , k t e r o u ŝ a l o v a n ý u z a v ř e l 2 0 . 1 1 . 1 9 9 2 s j e j í m p r á v n í m p ř e d c h ů d c e m - I . , D . o . v . o . / d á l e t ě ŝ j e n „ s m l o u v a “ /) , n e b y l o p o r u š e n í m o b c h o d n í h o t a j e m s t v í v e s m y s l u u s t a n o v e n í § 1 7 a § 2 0 o b c h . z á k . , a ŝ e j e d n á n í ŝ a l o v a n é h o n e n í - v e v a z b ě n a u s t a n o v e n í § 4 4 o d s t . 1 a § 5 0 o b c h . z á k . - a n i j e d n á n í m u č i n ě n ý m s o u t ě ŝ i t e l e m , t a k ŝ e j e n e l z e m í t i a n i z a j e d n á n í n e k a l é s o u t ě ŝ e . P o d l e o d v o l a c í h o s o u d u t o t o j e d n á n í ŝ a l o v a n é h o s m ě ř o v a l o k ř e š e n í p o h l e d á v k y v z n i k l é z e s m l o u v y , b y l o p r o j e v e m s n a h y i n f o r m o v a t o p o s t u p e c h p r o t i d l u ŝ n í k ů m a o b h a j o b o u č i n n o s t i s o u v i s e j í c í s p r i v a t i z a c í s t á t n í h o m a j e t k u . Z d i a m e t r á l n ě o d l i š n ě č i n n o s t i ú č a s t n í k ů ř í z e n í n e l z e n i j a k d o v o d i t , ŝ e b y s n a d m e z i ú č a s t n í k y v z n i k l j a k ý k o l i v z t a h h o s p o d á ř s k é s o u t ě ŝ e v u r č i t é , o k r u h e m s u b j e k t ů o m e z e n é a p r o j e j i c h č i n n o s t s p e c i f i c k é č á s t i t r h u , a ŝ e b y b y l o c í l e m j e d n á n í ŝ a l o v a n é h o p o š k o d i t ŝ a l o b c e č i z v ý h o d n i t ŝ a l o v a n é h o . V ý r o k e m s v ě h o r o z s u d k u p a k o d v o l a c í s o u d p ř i p u s t i l d o v o l á n í k o t á z c e , z d a v y t ý k a n é j e d n á n í l z e h o d n o t i t j a k o

jednání učiněné v hospodářské soutěži.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce včas dovolání, namítaje, že je dán dovolací důvod dle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Konkrétně dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že jednání žalovaného nebylo jednáním nekalé soutěže. Dovolatel cituje ustanovení § 4 odst. 2, § 18 odst. 1 a 2 a § 20 odst. 1 zákona č. 171/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodů majetku státu na jiné osoby a o Fondu národního majetku České republiky (dále též jen „zákon“), a odtud usuzuje, že uzavírá-li žalovaný smlouvy svým jménem a je-li výčet jeho úkonů v zákoně pouze demonstrativním, pak může činit také úkony směřující k dosažení zisku, k náhradě škody, bezdůvodnému obohacení, úrokům z prodlení atd.; proto není ani důvod vyloučit jej z režimu nekalé soutěže. Dále dovolatel argumentuje závěry obsaženými v článku uveřejněném v časopise Právní rozhledy č. 8, ročník 1997 (Ryška, M.: K ochraně netradičních subjektů ve sporech vyplývajících z nekalé soutěže), str. 418 a v usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 1. 1995, č. j. 3 Cmo 1336/94-22, vydaném v průběhu řízení v této věci. Odtud přejímá závěr, že nekalosoutěžního jednání se může dopustit i ten, kdo neposkytuje plnění téhož druhu, i nepodnikatel.

Dále dovolatel uvádí, že za otázku zásadního právního významu považuje i otázku, zda nejde o jednání, které lze charakterizovat jako poškozování pověsti právnické osoby a zda žalobě nemělo být vyhověno z tohoto důvodu. K tomu pak rozvíjí tezi, že hranice mezi posuzováním jednání žalovaného jako jednání z nekalé soutěže nebo jako poškozování pověsti právnické osoby je natolik nejasná, že stačí uplatnit příslušný požadavek na odškodnění, popsat přesně skutkový stav a soud pak může sám posoudit případ z hlediska odpovídajícího právního ustanovení. To se v daném případě nestalo a soudy pouze zamítly nárok žalobce, ač z provedeného dokazování je nepochybné, že jednání žalobce vedlo k razantnímu snížení obratu, nepřiměřeným obchodním podmínkám na straně obchodních partnerů a v konečném důsledku až ke konkursu.

Konečně dovolatel nesouhlasí se závěry odvolacího soudu o zveřejňování smlouvy. Podle dovolatele je každá smlouva přiměřeného hospodářského významu sama o sobě předmětem obchodního tajemství, takže žalovaný nebyl oprávněn zveřejňovat údaje o smlouvě, tím spíše, že byla předmětem reklamace a později soudního sporu. Žalovaný tímto postupem zneužil svého politického a mocenského postavení k tomu, aby neřešil skutečný problém na své straně a zakrýval chyby v privatizaci, na které nakonec doplatil žalobce i žalovaný. Dovolatel proto požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 1. 2001). O takový případ jde – se zřetelem k datu vydání napadeného rozsudku – i v této věci.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání.

Jelikož výrok, jímž odvolací soud připustil dovolání, nepředcházel návrh dovolatele na vyslovení přípustnosti dovolání, podaný (ve smyslu § 239 odst. 2 o. s. ř.) před vyhlášením napadeného rozsudku, je dovolání přípustné podle § 239 odst. 1 o. s. ř. jen pro řešení právní otázky tímto výrokem odvolacího soudu formulované. Jiné otázky, jejichž přezkumu se dovolatel rovněž domáhá (otázku, zda žalovaný uvedeným jednáním porušil obchodní tajemství, a otázku, zda nejde o jednání, které lze charakterizovat jako poškozování pověsti právnické osoby), Nejvyšší soud zkoumat nemohl, jelikož jiná ustanovení občanského soudního řádu (srov. § 237 a § 238 o. s. ř.) přípustnost dovolání

nezakládají.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Vady řízení, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nebyly dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, takže Nejvyšší soud se v mezích dovolacího důvodu dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. zabýval toliko prověřením správnosti závěru odvolacího soudu, že jednání žalovaného není jednáním učiněným (ve smyslu § 44 odst. 1 obch. zák.) v hospodářské soutěži.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 44 odst. 1 obch. zák. ve znění platném v roce 1994 (kdy mělo k jednání, z něž dovolatel dovozuje odpovědnost žalovaného, dojít) i v době rozhodování odvolacího soudu, nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Nekalá soutěž se zakazuje.

Ustanovení § 20 odst. 1 zákona určuje, že v rámci privatizačního projektu schváleného podle § 2 uzavírá Fond svým jménem smlouvy a činí jiné právní úkony při nakládání svým majetkem, a to zejména: (...) g/ uzavírá smlouvy o prodeji podniků, jejich organizačních složek a částí jejich majetku, jež tvoří jeho majetek; přitom může využít též veřejné soutěže.

Pro zodpovězení otázky, zda jednání žalovaného (to, že v roce 1994 zveřejnil /tisku a třetím osobám poskytl/ údaje, že pozdější úpadkyně I., spol. s r. o., neuhradila žalovanému kupní cenu ze smlouvy o prodeji části státního podniku E., kterou žalovaný uzavřel 20. 11. 1992 s jejím právním předchůdcem - I., D. o. v. o.) bylo jednáním v hospodářské soutěži, je určující zjištění, zda v konkrétním případě šlo skutečně o soutěžní vztah. Přitom ve vztahu soutěže, popřípadě soutěžitelů nejsou (obecně vzato) jen přímí soutěžitelé, ale vůbec všechny subjekty, které působí v podobných nebo navzájem substituovatelných oborech nebo hospodářských činnostech (srov. v právní teorii shodně např. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol: Obchodní zákoník. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002, str. 123).

Pro úvahu, zda jednání konkrétního subjektu je jednáním v hospodářské soutěži, tedy není rozhodné, že jde o subjekt, jenž vedle jiných (zákonem mu svěřených) úkolů může vykonávat vlastním jménem a na vlastní odpovědnost soustavnou činnost za účelem dosažení zisku (podnikat ve smyslu ustanovení § 2 obch. zák.), nýbrž to, zda šlo o jednání soutěžitele, tedy, zda bylo motivováno soutěžním záměrem, a nikoli záměrem jiným (srov. k tomu shodně např. Právní rádce č. 8, ročník 1996, Hajn, P.: Generální klauzule proti nekalé soutěži a její funkce, str. 9-11). Takový charakter však nemá jednání, jímž žalovaný zveřejnil informace o dluhu dovolatele z právního vztahu vzniklého při plnění úkolů žalovaného podle § 20 odst. 1 písm. g) zákona. Tím není nikterak dotčen závěr vyslovený v rozhodnutí uveřejněném pod číslem 57/1994 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, jež má Nejvyšší soud nadále za platný, a podle kterého činnost Fondu národního majetku může mít podle jednotlivých ustanovení zákona č. 171/1991 Sb. v jednotlivých případech jak podnikatelský, tak i nepodnikatelský charakter.

Odvolací soud výklad podaný k ustanovení § 44 odst. 1 obch. zák. spojoval (v reakci na žalobní tvrzení) s úpravou obsaženou v ustanovení § 50 obch. zák., upravující (ve spojení s ustanovením § 44 odst. 2 písm. f/ obch. zák.) jednu z forem nekalé soutěže, jíž je zlehčování. Podle § 50 obch. zák. zlehčováním je jednání, jímž soutěžitel uvede nebo rozšiřuje o poměrech, výrobcích nebo výkonech

jiného soutěžitele nepravdivé údaje způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu (odstavec 1). Tamtéž se pak v odstavci druhém praví, že zlehčováním je i uvedení a rozšiřování pravdivých údajů o poměrech, výrobcích či výkonech jiného soutěžitele, pokud jsou způsobilé tomuto soutěžiteli přivodit újmu. Nekalou soutěží však není, byl-li soutěžitel k takovému jednání okolnostmi donucen (oprávněná obrana).

V této souvislosti má Nejvyšší soud za to (shodně s názorem formulovaným např. v časopise Obchodní právo č. 3, ročník 1998, Kulhánek, M.: Je uveřejnění dlužníka nekalou soutěží? str. 2-5), že i kdyby informaci o výši splatných, leč dosud neuhrazených závazků svých dlužníků zveřejnil soutěžitel v hospodářské soutěži, pak za předpokladu, že šlo o informaci pravdivou a že její zveřejnění směřovalo k vymáhání dluhu (např. k zajištění plurality věřitelů pro účely podání návrhu na prohlášení konkursu), by o nekalou soutěž ve smyslu ustanovení § 50 obch. zák. nešlo.

Jelikož závěr odvolacího soudu, že jednání Fondu národního majetku České republiky nebylo jednáním v hospodářské soutěži ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 obch. zák., je správný, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 1, část věty před středníkem, o. s. ř.).